

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Angeles Belamendia Tolosa

*Andoain,
Gipuzkoa
(1931)*

Aurkibidea

Biografia

Aita Sorabillakoa zuen; eta ama Aian jaioa eta, ezkondu artean, Zizurkilen bizi izandakoa. Bera 11 senideko familian jaio zen Sorabillako Erramuta baserrian. 8 urterekin artaldeari kontu egiten egon behar izaten zuen; eta, 12 urterekin, Tolosara bidali zuten izeba bati laguntzera. Gerora, enpresa batean sartu zen. Aitak ahuntz-larruarekin abarkak egiten zituen, herriko jendea Gabonetan baserritarrez jantz zedin, baina beraientzat inoiz ez zuen egin izan; hori penaz aitortzen zuen. Maria Angeles Andoainen bizi izan da.

Zintak

AND-074

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-12-15
- **Iraupena:** 32 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Errazkin, Aitor

AND-075

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Ansa, Ainhoa
- **Data:** 2010-12-16
- **Iraupena:** 86 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Lan asko eta jostaketarako denbora gutxi

- **Erref:** AND-074/002
- **Iraupena:** 0:00:48. **Hasi:** 00:02:38. **Bukatu:** 00:03:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxeko lanetan aurrenetarikoa izaten zen ura etxera eraman beharra. Erramueta baserritik kilometro batera zegoen iturria. Arropa eskuz garbitu beharra izaten zen, txerriak kanpora atera behar izaten zituzten, eta eskola 2 kilometrotara egonik ere, egunean bi joan-etorri egiten zituzten.

2. Pilota bakarra Sorabilla guztian

- **Erref:** AND-074/003
- **Iraupena:** 0:00:42. **Hasi:** 00:03:26. **Bukatu:** 00:04:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Haur batena zen Sorabillako pilota bakarra, eta Maria Angeles mutiko haren atzetik ibili ohi zen, pilotan jostatu ahal izateko. Gainontzean, txinbotan eta soka-saltoan jostatzen ziren gehien, eta tarteka, kurkuluxetan. Ez ziren sekula aspertzen, jostailurik ez eduki arren.

3. Miserian baina zoriontsu

- **Erref:** AND-074/004
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:04:08. **Bukatu:** 00:05:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak

Laburpena:

Euripean oinutsik ibilita ere gaizkitzen edo gaixotzen ez zirela kontatzen du Maria Angelesek. Bestalde, miserian baina pozik eta elkar maitatuz bizi zirela dio.

4. Oso ama langilea

- **Erref:** AND-074/005
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 00:05:23. **Bukatu:** 00:06:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Oso ama langilea zuten. Goizeko bostetan jaikitzen zenetik oheratu bitartean amak egin ohi zituen lanak esaten ditu Maria Angelesek.

5. Goiz oheratu eta goiz jaiki

- **Erref:** AND-074/006
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:06:12. **Bukatu:** 00:06:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Erramueta baserrian ez zen argirik, eta behin ilunduz gero ohera bidaltzen zituzten seme-alabak, pixka bat koskortuak izanagatik ere. Goizean, uda partean behinik behin, argitu orduko jaiki ohi ziren, goizeko seiatarako edo.</p>

6. Mutilen eta nesken eginbeharrak diferenteak oso

- **Erref:** AND-074/007
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:06:50. **Bukatu:** 00:07:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna

Laburpena:

Desberdinak ziren oso mutilen eta nesken eginbeharrak. Mutilek etxetik kanpo egiten zuten lan gehienbat, eta neskek, aldiz, etxe barruan.

7. Soldaduek oiloak eta arrautzak eraman

- **Erref:** AND-074/008
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:07:35. **Bukatu:** 00:09:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerra garaian gaizki asko pasa zuten Maria Angelesen gurasoek, soldaduek oilaskoak eta arrautzak eta Udalak barazkiak kentzen zizkietelako. Gogoan ditu tiro hotsak eta bonbardaketak, eta asko beldurtzen zirela ere bai, baina haurrak izaki, horiez guztiez segituan ahazteko gaitasuna zutela dio.

8. Babarrunak eta gazta

- **Erref:** AND-074/009
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 00:09:15. **Bukatu:** 00:10:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Babarrunak eta gazta izan ohi ziren elikagai nagusiak, eta tarteka, intxaurrak.

9. Apaiza irakasle

- **Erref:** AND-074/010
- **Iraupena:** 0:00:26. **Hasi:** 00:10:28. **Bukatu:** 00:10:54

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina

Laburpena:

Don Domingo Yurramendi zen Sorabillako apaiza, eta harengana joaten ziren dotrina ikastera, baina horrez gain, eskola ematen zien.

10. Eskola publikoan 102 lagun gela berean

- **Erref:** AND-074/011
- **Iraupena:** 0:01:03. **Hasi:** 00:10:54. **Bukatu:** 00:11:57
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

<p>Behin koskortuta, eskola publikora joaten hasi zen. Doña Maria delako emakume bat zuten maistra, eta ehun eta bi lagun ziren gelan, baina libururik batere ez.</p>

11. 'Baskorras!'

- **Erref:** AND-074/012
- **Iraupena:** 0:00:38. **Hasi:** 00:11:57. **Bukatu:** 00:12:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eskola publikoan gogor zigortzen zituzten euskaraz egiteagatik, eta baserriko zein kaleko neska euskaldunei 'baskorras!' esaten zietela gogoan du Maria Angelesek.

12. Zerura baino infernura nahiago

- **Erref:** AND-074/013
- **Iraupena:** 0:00:25. **Hasi:** 00:12:35. **Bukatu:** 00:13:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak
- Euskara » Tratamenduak

Laburpena:

Hildakoan zerura edo infernura joan nahi zuten galdetzen zien irakasleak. Maria Iraolak, Maria Angelesen ondoan esertzen zen neskatoak, zerura joan baino infernura nahiago zuela esaten zuen, han behintzat sutondoan goxo egongo zirela eta.

13. Zeruko Argia aldizkariarekin euskaraz irakurtzen ikasi

- **Erref:** AND-074/014
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:

Eskolan kultura gutxi jaso zutela kexu da. Hala ere, ume-zaintzen etxean geratzea tokatzen zitzaionetan San Antoniori erreztatzen aritzen zen Maria Angeles, eta eskolara joan ahal izateko aukera izatea eskatzen zion. Euskaraz irakurtzen gerora ikasi zuen, Zeruko Argia aldizkariarekin.

14. Laneko irabaziak aurrezten

- **Erref:** AND-074/015
- **Iraupena:** 0:01:09. **Hasi:** 00:14:43. **Bukatu:** 00:15:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Lanean irabazitako dirua aurreztu egiten zuten Maria Angelesek eta heren anai-arrebek.

15. Amaren irrifarra gogoan

- **Erref:** AND-074/016
- **Iraupena:** 0:00:34. **Hasi:** 00:15:52. **Bukatu:** 00:16:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak

Laburpena:

Behin, Gabonetan, 20 duro eman zizkion Maria Angelesek erosketak egitera aterata zegoen amari. Amak egin zion irribarrea ez du ahazteko.

16. Amari laguntzen etxeko garbiketan

- **Erref:** AND-074/017
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:16:26. **Bukatu:** 00:17:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

Amak etxean egiten zituen lanetan laguntza ematen zioten alabek.

17. Aitaren artisau-lanak eta konponketak

- **Erref:** AND-074/018
- **Iraupena:** 0:02:37. **Hasi:** 00:17:38. **Bukatu:** 00:20:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Antzinako lanbideak » Artisauak

Laburpena:

Maria Angelesen aitak larrua lantzen zuen, eta abarkak eta halakoak egiten zituen, baina kaleko aberatsei saltzeko; seme-alabek ez zuten sekula halakorik izan. Zumea ere lantzen zuen aitak, eta etxeko konponketa guztien ardura hartzen zuen.

18. Dendan erositako lehen koltxoia

- **Erref:** AND-074/019
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:20:15. **Bukatu:** 00:22:28
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxearen egitura

Laburpena:

Koltxoiak nola egin eta nola mantentzen ziren kontatzen du Maria Angelesek. Bera ezkondu zenean dendan erosi zuen koltxoia.

19. Otorduen prestaketa

- **Erref:** AND-074/020
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:22:28. **Bukatu:** 00:24:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Haurra zeneko otorduak nola prestatzen zituzten. Babarrunak arroz pixka batekin prestatuta ezagutu ditu Maria Angelesek. Haragia normalean egosita preparatzen zuten, eta patatekin, gehien gehienez.

20. Ogi beltza

- **Erref:** AND-074/021
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:24:51. **Bukatu:** 00:25:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Garia

Laburpena:

Haurrak zirela astean behin erosten zuten ogia. Atunak alergia eragiten zion Maria Jesusi, baina hain zen ona eta berezia, berak ere jan egiten zuela.

21. Errege magoak baziren ala ez ziren?

- **Erref:** AND-074/022
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:25:50. **Bukatu:** 00:27:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Ez zuten batere urtebetetze ospakizunik egiten. Herriko jaiak eta Gabonak ospatzen zituzten soilik. Amak errege magorik ez zela esaten zien, baina apaizak, aldiz, baietz.

22. Kalean baserrian baino are gose gehiago

- **Erref:** AND-074/023
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:27:20. **Bukatu:** 00:28:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Maria Angeles haurtzain ibili zen kaleko etxe batean, eta han baserrian baino gose gehiago pasatzen zutela dio.

23. Aitagurea

- **Erref:** AND-074/025
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:29:57. **Bukatu:** 00:31:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Errezo askorik ez zen izaten etxean; 'aitagurea', akaso, otordua egin aurretik.

24. Ostiak eman

- **Erref:** AND-074/026
- **Iraupena:** 0:00:46. **Hasi:** 00:31:02. **Bukatu:** 00:31:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Apaizak bere arrebarengana ostiak emateko esatera bidali zuenekoa.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com